

Schotgavla radunonza generala dil

Forum cultural Tujetsch

Venderdis, ils 2 da december 2016, allas 20.00 uras en sala da sedutas en Tgèsa communal Sedrun

Protocol

1 Beinvegni e presenza

Allas uras fixadas sa il president dil Forum cultural Tujetsch FcT, André Schmid, arver la schotgavala radunonza generala e beneventar sulettamein sis personas. Perstgisas: genau Mario Hitz.

2 Elecziun d'in dumbravuschs

Sco dumbravuschs vegn Beni Hendry, Sedrun, eligius.

3 Prelecziun ed approbaziun dil protocol dalla radunonza generala dils 27 da november 2015

Il protocol dalla gisiatavla radunonza dil FcT, dils 27 da november 2015, vegn prelegius dil nuder. Senza remarcas vegn il protocol approbaus cun in ferm applaus.

4 Rapport annual 2015/16

Casti da Putnengia

El decuors digl onn 2016 ha Augustin Carigiet, che ha duront biars onns accumpignau il project da sanaziun e reconstrucziun, motivau nus da tuttina far ponderaziuns da realisar ina tuor panoramica da quater alzadas ella tuor dil casti da Putnengia. El sez vul segidar e planisar la tuor e preparar la damonda da midada da project pigl Uffeci da cultura dil cantun Grischun e per la vischnaunca. L'idea ei ina tuor da lenn da quater alzadas che cumpeggia treis stanzas serradas e la quarta sisum sco plattafuorma panoramica. In tetg da plattas duei serrar giu e schurmegiar l'entira tuor. Las treis stanzas duein survir sco stanzas per exposiziuns ni luvratoris. Nus vegnin a peresequitar quella idea ensemen cun Augustin Carigiet ed orientar alla proxima radunonza.

Conchiglia

Sil Pass La Crusch havein nus possibilitau la tschentada d'ina conchiglia sco simbol dalla via s. Giachen. Era la finanziaziun da quella ha il FcT surpriu.

Museum La Truaisch

Ils 30 d'october 2016 ha giu liug il "Di dil museum". Il FcT ha surpriu da menar l'ustira. Plascheivlamein han biars fatg diever da quella purschida e visitau il museum. Quei di ei vegniu mussau plirs films dils onns 1960, quels muossan l'entschatta dalla gronda midada en Tujetsch. Plinavon han ils visitaders e visitadras giu la caschun dad admirar el faner l'exposiziun dallas casas dad Albert Cavegn e l'exposiziun speciala cun plans vegls da Tujetsch davart aquaducts e viafier FA.

Archiv cultural Tujetsch

Alla occurrenza "Archiv ni pupi vegl?" a Glion, ils 29 d'october 2016, ei il FcT staus partenari. Quei di havein nus, ensemen cun Sumvitg, presentau da nossas archivalias culturalas, presentau films e mussau co nus luvrein en in archiv e tgei valeta culturala in archiv cultural ha sco memoria dil vargau.

La planisaziun d'igl archiv cultural Tujetsch ha fatschentau intensivamein la suprastonza. Ina cumissiun cun l'entira suprastonza dil forum, genau Mario Hitz e Ciril Monn ein pliras gadas sentupai cugl architect Gion Caminada, e ponderau la

planisaziun d'in local d'archiv e l'engrondaziun dil museum, oravontut l'engrondaziun dalla partiziun da mineralias.

Il tuatschin

Il patua tutschin ha uonn anflau speciala simpatia, ton ch'el vegn perscrutaus da rudien d'in team lingusitic dall'Universitad da Turitg. Il FcT ha astgau organisar ina sera d'informaziun ils 16 da november 2016. Numerus interessai e numerusas interessadas han priu part e schau orientar entras ils responsabels. La numerusa preschientscha ha legrau ed confirmau gl'interess tuatschin e plascher per nies patua.

Onn dalla fom 1817

Igl onn 2017 ein 200 onns vargai dapi igl onn, numnaus igl onn dalla fom. Gieri Venzin realisescha in film, el qual Tujetsch gioga ina rolla dominonta cun la presentaziun da duas persunas, stadas pertuccadas zun fetg durent quei temps da gronda pupira. Il FcT ha susteniu il project e motivau la suprastonza communal ad in sustegn finanziel.

Baghetg a Pardatsch

Il FcT eis setentaus da spindrar in baghetg, il baghetg da Ignazi Monn si Pardatsch/Rueras. Nus vein motivau el da realisar in tetg da slondas. Ina part dil surpli da cuosts, en cumparegliaziun cun in tetg da stuors, ha il FcT surpriu.

Excursiun culturala

Deplorablamein ein las excursiuns culturalas, ord differentes motivs, buca vegnidas realisadas.

En connex cun las activitads croda la damonda pertuccont il sustegn finanziel davart la vischnaunca. Il president declara ch'il FcT mondi en cass da projects cun damondas da sustegn finanziel tier la suprastonza communal. Tochen ussa seigien tuts projects vegni susteni dil maun public.

5 Rendaquen, rapport dil revisur ed approbaziun dil quen

Cassier Tumaisch Valier presenta il quen digl onn 2015/2016. En cefras sepresenta la bilanza suandontamein:

Survesta quen ordinari:

Entradas	4 853.30 frs.
Expensas	4 241.40 frs.

Fatg anavon 2015/16 **611.90 frs.**

Bilanza:

Saldo dils 01-11-2015	1 178.90 frs.
Saldo dils 01-11-2016	1 790.80 frs.

Fatg anavon 2015/16 **611.90 frs.**

Survesta dil conto casti da Putnengia:

Entradas (2015 - 2016)	10 763.00 frs.
Expensas (2015 - 2016)	7 009.35 frs.

Saldo per ils 1-11-2016 **3 753.65 frs.**

Bilanza:

Saldo per ils 01-11-2015	415.60 frs.
Saldo per ils 01-11-2016	4 169.25 frs.
Fatg anavon 2015/16	3 753.65 frs.

Il cassier confirmescha che la summa schenghegiada al FcT seigi deponida sin contos da nossas bancas.

Il revisur Gion Giachen Monn rapporta da sia revisiun. El hagi repassau, ensemen cul cassier, il quen ed anflau tuts mussaments e quittanzas necessarias. Il quen seigi menaus conform las pretensiuns dad oz ed el proponi d'acceptar il quen sco presentaus dil cassier cun dar scarica all'entira suprastonza. Quei succeda unanimamein entras ils presents.

6 Contribuziun annuala

Sin proposta dalla suprastonza dil Forum cultural Tujetsch vegn la contribuziun annuala laschada sco tochen dacheu.

7 Projects 2017

La suprastonza dil FcT preveda dad organisar in'excursiun cultur-historica ella regiun. Ponderaziuns van en direziun Val ed Andermatt. Tenor activitads culturalas en nies contuorn vegn la suprastonza spontanamein a dar la preferenza a quellas.

Las finanzas dil FcT ein suttapostas ad in cumbat permanent da recaltgar talas e senza ein numerus projects semplamein buca resalisabels. Cun dapli san in far dapli. La suprastonza pren en mira d'organisar in lotto el decuors dalla primavera 2017.

Il casti da Putnengia resta nies plaz d'activitad. Aschia maunca la signalisaziun dalla via al casti, las tablas d'informaziun, in porta medievals e la bandiera dils signurs da Putnengia. Vinavon persequitein nus l'ereziun d'ina tuor da lenn interna, quei secapescha per lu cun ina finanziaziun segira ei garantida.

Ord il ravugl dalla radunonza vegn l'idea d'organisar ina sera culturala cun la sentupada da tuttas uniuns culturalas idigenas. La finamira seigi la promoziun dil tegn cultural e presentar ina cultura tuatschina activa. En vesta d'ina nova halla, seigi quei ina buna pusseivladad da sensibilisar il pievel per la cultura.

L'idea da tablas d'informaziun sin objects culturals e sacrals ei empau veglia. Suentar la ponderaziun da divers systems, preveda la suprastonza tablas d'ina grondezia A3, cun text romontsch e tudestg, entginas fotos ni skizzas. Mintga tabla cuntegn in code cun la pusseivladad da survegnir sugl internet dapli informaziuns. Per uonn ein entginas tablas previdas. Ils cuosts per tabla muntan a rodund 200 frs. En connex cun las tablas croda ord il ravugl dils presents in laud a Mudest Venzin, Rueras, che ha cun biala scartira marcau ils edifecis sacrals dalla val.

La suprastonza beneventa era vinavon la collaboraziun cul Museum La Truaisch. Bugen segida ella cun ina exposiziun speciala e pren cun plascher part al „Di dil museum 2017“.

La planisaziun digl archiv cultural duei secapescha cuntinuar. El decuors digl onn sperein nus da saver concretisar in project e zacu saver presentar quel alla publicitad.

Il project „tuatschin“ cuoza aunc entgins onns. Bugen accumpogna il FcT quei project ch'ensiara il pli custeivel bein cultural tuatschin, nies patua.

Diesch onns ha il FcT realisau in calender. Or il ravugl vegn l'idea da puspei cuntinuar cun l'ediziun d'in calender tuatschin. En vesta duein la presentaziun da personas star.

8 Varia

Sco terminaziun muossa il president dil FcT aunc quater fotos, ina che representa la tradiziun dallas sgaras dalla jamna sontga cun ina retscha da giuvenils cun lur sgaras; l'otra ord il ravugl da nossas uniuns, numnadamein la Societad da musica Sedrun; la tiarza ina en atgna caussa, ina foto dalla radunonza dil forum digl onn 1998 e la davosa muossa in chischner ella vischinonza dil casti da Putnengia, vi Casti.

Sut varia crodan plirs votums. In da quels sustegn e motivescha l'organisaziun d'excursiuns culturalas, sco per semeglia la viseta dil museum enta Val.

In auter giavisch pertucca il lungatg, il tuatschin. Entras la perscrutaziun fundamentala da quel hagi el retschert ina certa plattafuorma d'admirabladad. Il project ha dau fiug e luschezia als Tuatschins. Denton tonscha ei buca mo cun quei. El drova tgira ed egl aviert. Ei fa basegns da ver egl aviert en nossas scolas, a caschun da radunonzas ed autras occurrenz. Il FcT hagi cheu in pensum essenzial e sappi sco uniu intervegnir pli tgunsch che singulas persunas. Ton la suprastonza sco il cussegl da scola duegien intimar la scola a dapli breigia per la cultivaziun dil tuatschin.

Beni Hendry ei numnaus multiplicatur per la Ligia Romontscha. Bugen sustegn il FcT el en sias activitads pil lungatg romontsch en general e specialmein pil tuatschin.

Ina dallas grondas ovras litteraras da Vic Hendy ei il roman historic Pieder da Putnengia. Ord il miez vegn l'idea da motivar il regissur ed autur Hubert Venzin da realisar scenas historicas tenor quei roman e presentar quellas a Putnengia.

President André Schmid pren plascheivlamein encunter quellas ideas e propostas. Era ad el dat la breigia e tgira dil tuatschin, ed en general pil romontsch, empau da ponderar. Mo cun scriver sms en tuatschin eisi buca fatg – denton era in fatg plascheivel. Cun l'elecziun da persunas d'instrucziun buca indigens han las autoritads segiramein buca scaffiu bunas cundiziuns per la tgira e promoziun da tal.

9 Conclusiun

Sco cunclusiun presenta Tarcisi il film dils anno 1960 da Peter Schaffner, in hosp da vacanzas a Sedrun. El muossa Tujetsch avon la gronda midada – lu cu il turissem ha per propi entschiet ella val. L'entschatta dils onns 1960 fuvan il maletg cun cauras e pors igl unviern per streglias e vias entuorn aunc la normalitad. Quei film ei in nundetg custeivel document dalla val.

Il president sa aunc a bun'ura serrar la radunonza. El engrazia a tuts per la participaziun, engrazia pils buns impuls e la positiva discussiun en caussa cultura tuatschina. Mo cun sensibilisar per la cultura, mo cun activitads e sustegn per quels che fan cultura, sa quella semantenir e viver el ravugl dalla cuminonza tuatschina. Cultura ei dapli – era ina fuorma dalla convivenza sociala. En quei senn serendan tuts e tuttas cun fatschas cuntenteivlas a calur.

Sedrun, el meins december 2016

Il nuder:
Tarcisi Hendry